

Cesáreo Rodríguez-Aguilera: «L'obra de Subirachs». Tríptic de l'exposició: *Subirachs. Obra gràfica*. Ca N'Ametller, Molins de Rei, 1993

Josep M. Subirachs tenia poc més de vint anys (nasqué a Barcelona el 1927) quan va presentar la primera exposició de la seva obra. La seva estada a París (1951) i el temps que va passar a Bèlgica (1954-1956) van contribuir enèrgicament en la seva formació professional i en el coneixement de les arts plàstiques, de la nostra història i de la nostra contemporaneïtat. L'aprenentatge primer -dur i atent- l'havia fet als tallers dels escultors Monjo i Casanovas. En aquells inicis de la segona meitat del nostre segle l'espectacle més inquietant per a un jove creador el constituïa la modernitat artística i el seu pluralisme, en el qual encara hi havia lloc per a nous capítols. En la recerca de la pròpia personalitat, les primeres passes de la formació noucentista o neoclassicista de Subirachs van cedir lloc a un expressionisme que l'artista va oferir, amb diversitat d'obres excel·lentment acol·lides, en els primers Salons d'Octubre barcelonins. Molt aviat començarien les seves realitzacions abstractes, una de les quals va ser la primera d'aquesta naturalesa que es va situar a l'aire lliure, en un dels carrers de Barcelona (1957). Anys més tard ja n'eren quinze, i tretze més en diverses localitats de Catalunya, cinc a la resta d'Espanya i d'altres a Suïssa, Mèxic, Estats Units, Andorra, Bèlgica i Corea (2). La seva obra va seguir un procés d'enriquiment amb noves idees i aportacions. Materials diversos, collages, símbols, reivindicació del passat, oferta del futur, món interior i món exterior, contraposicions de signes... Com digué Alberto Sartoris, l'obra de Subirachs esdevé "Una síntesi dels moviments artístics actuals, de manera completa i harmoniosa".

Aquest equilibri i aquesta unitat dins la diversitat ultrapassa el seu propi llenguatge escultòric, perquè dins d'en Subirachs hi ha també un pintor, que de vegades arriba a realitzar el seu objecte plàstic en dues parts harmòniques de pintura i escultura. De la mateixa manera, Subirachs dibuixa i treballa obra gràfica amb el mateix rigor amb que treballa la seva escultura, encara que aquest, l'escultòric, sigui el seu llenguatge bàsic. En la seva vida i en la seva manera de fer hi ha també un afany humanista d'anàlisi de les coses del món de les idees i del món exterior, que en algunes ocasions el mena fins a l'expressió escrita, en temes polèmics.

Amb motiu de la mort de Dalí, Subirachs li dedica, a la revista "Serra d'Or" (març del 1989), un text emotiu i agosarat, en què demana que aquest fet luctuós serveixi perquè en el nostre país no se li regategi més la seva extraordinària personalitat i brillant imaginació.

L'escultor assenyala que no tota la producció del pintor de Figueres està plenament aconseguida, que hi ha nombroses i profundes reliscades, que es deuen precisament a la seva gosadia però que quan encerta el misteriós

mecanisme de la creació, produeix obres extraordinàries. Com a exemple, esmenta dues de les obres dalinianes de la meua preferència: "La persistència de la memòria" i "Premonició de la guerra civil". Finalment, Subirachs atribueix a l'obra de Dalí unes característiques que, mutatis mutandis, poden alhora atribuir-se també a la seva: revisió irònica del passat, recuperació del tema, cites constants, manierisme i composició escenogràfica, un eclecticisme cínic i provocador i l'esforç constant per no caure en l'avorriment.

Si aquests caràcters poden situar-se en la postmodernitat és perquè ja eren en alguns dels precursors del període del qual deriva. El pluralisme ideològic i la secularització de la vida social avancen paral·lels amb la diversitat d'idees i troballes de la modernitat artística.

Entre nosaltres, Subirachs és, en aquest sentit, un exemple emblemàtic. El rebuig a les raons dels seus primers mestres noucentistes deriva de la seva actitud no excloent davant d'altres idees fetes realitat: el modernisme, per exemple.

Gaudí, per Subirachs, pot ser el més alt exponent de la invenció creativa, la força escultòrica i la construcció formal en l'art català. Tot això, a fi d'assumir un passat i un present, en el qual, com va dir Giralt Miracle, sense subjectar-se a l'escolàstica del moment, Subirachs descobreix un camp lingüístic inèdit, que bé pot considerar-se paral·lel a l'obra i a les experiències contemporànies de l'escultor Henry Moore. La "idea artística" de Subirachs -les seves pròpies obres- s'enriqueix, tanmateix, des de molt diversos camins, incloent-hi el d'un permanent diàleg o ús reiterat. Quan es tenen idees, deia Eugeni d'Ors, cal insistir-hi. A Subirachs no l'ha espantat, ben al contrari, l'ha acollit amb entusiasme, el repte que suposa incorporar la seva obra escultòrica a la façana de la Passió de la Sagrada Família, la monumental obra de Gaudí.

Al costat d'aquesta obra gegant, Subirachs continua elaborant, dia rere dia, en la soledat del seu taller, més íntim, l'obra nova que dóna continuïtat al seu ininterromput procés creador; la idea que en matisa o en precisa una altra d'anterior; la nova crida que lluita per conrear-se en la forma o símbol del llenguatge més profund. Després de diverses estades a l'Extrem Orient, l'obra de Subirachs purifica els seus antics signes. La tensió dóna pas a la serenitat. Algunes de les seves obres més recents, amb la sobrietat de certs estils de jardí japonès, inviten a la meditació o al misticisme. Són les darreres troballes en una obra per a espais interiors, que no trigaran a incorporar-se a la seva obra monumental dels espais oberts. El món de la creació de Subirachs continua enriquint-se.